

Συμπεράσματα

Μετά την εξέταση των θρησκευτικών τελετών, της θεατρικής και μουσικής δημιουργίας, της λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής παραγωγής, της φιλοσοφικής και επιστημονικής σκέψευς και των ιδεών περί δικαίου, μένει κανείς έκθαμβος μπροστά στον δημιουργικό οργανισμό των Αρχαίων Ελλήνων της Κλασικής Εποχής. Μέσα σε δύο αιώνες, οι Έλληνες, όπου και εάν ευρίσκονταν, από την Μεγάλη Ελλάδα μέχρι την Μικρά Ασία, δεν άφησαν κανέναν τομέα της ανθρώπινης διανοήσεως αδιερεύνητο. Τι ήταν όμως αυτό που έδωσε την δυνατότητα στους Έλληνες του Ε' και του Δ' αιώνα να αφοσιωθούν στην θεωρητική διερεύνηση της γνώσεως; Πρώτα-πρώτα η διάδοση της γνώσεως λόγω του υψηλού ποσοστού Ελλήνων, σε σχέση με προηγούμενους πολιτισμούς, που μπορούσαν να διαβάσουν και να γράψουν με την χρήση της εύκολης αλφαβητικής γραφής. Σημαντικότερος παράγων πρέπει ακόμη να υπήρξε η πολιτική οργάνωση των Ελλήνων, η Πόλις, που έδωσε την απαιτούμενη ελευθερία στους πολίτες να μετακινούνται από τόπο σε τόπο χωρίς περιορισμούς, συμβάλλοντας τα μέγιστα στην διακίνηση των ιδεών. Φυσικά συνετέλεσε και η ιδέα του ατόμου ως πολίτη, ως αυτόνομου μέλους της κοινωνίας, που ήταν ελεύθερος να δημιουργήσει χωρίς περιορισμούς. Όλα τα ανωτέρω δεν θα ήταν δυνατά χωρίς οικονομική ευμάρεια, που έλυσε το πρόβλημα της ανάγκης για καθημερινή εργασία ορισμένων πολιτών και τους έδωσε τον απαιτούμενο ελεύθερο χρόνο για να δημιουργήσουν πνευματικά. Οι Έλληνες απέδειξαν ότι η ανάπτυξη του πολιτισμού απαιτεί από τα άτομα να διαθέτουν απεριόριστο ελεύθερο χρόνο, που θα αναλωθεί σε πνευματική εργασία, αλλά και οικονομική ευρωστία για την διάθεση πόρων σε μη παραγωγικές, από εμπορικής απόψεως, διαδικασίες. Επιπλέον, απαιτείται τα άτομα να επιθυμούν να ασχοληθούν με την διανοήση αλλά και να διαθέτουν το ήθος εκείνο που θα τους ωθήσει να παραβλέψουν τα υλικά αγαθά προς χάριν της πνευματικής δημιουργίας, χωρίς μάλιστα να έχουν και κανένα οικονομικό όφελος. Ίσως η μεγαλύτερη συμβολή των Αρχαίων Ελλήνων διανοουμένων στον Δυτικό Πολιτισμό να είναι ότι κατανόησαν το γεγονός πως η δημιουργία χωρίς οικονομικό όφελος είναι εξίσου σημαντική με την παραγωγή υλικών αγαθών. Με άλλα λόγια, οι Έλληνες ήταν πρόθυμοι να πληρώσουν για την παραγωγή γνώσεως και καλλιτεχνικής δημιουργίας όσο και για υλικά αγαθά. Αυτή η ιδέα δεν υφίσταται σε κανέναν προγενέστερο πολιτισμό. Αυτό το απλό γεγονός, που αποτελεί όμως ένα γιγάντιο άλμα στην προώθηση του πολιτισμού, έδωσε την ευκαιρία στους Αρχαίους Έλληνες να ασχοληθούν με την Τέχνη και την Επιστήμη σε τέτοιο βαθμό και έκταση ώστε σήμερα να μιλάμε για τους χρυσούς αιώνες του Κλασικού Ελληνικού Πολιτισμού.

Το 1875 ο Άγγλος νομικός και κοινωνιολόγος *Sumner Maine* παρατηρούσε:

«σ' αυτόν το μικρό λαό εναπόκειται να δημιουργήσει την αρχή της προόδου και, με εξαίρεση τις τυφλές δυνάμεις της φύσης, δεν υπάρχει τίποτε στον κόσμο που να μην έχει ελληνική καταγωγή».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, *Francois Chamoux*, εκδ. «ΔΑΙΔΑΛΟΣ»
2. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, *Egon Friedell*, εκδ. «ΠΟΡΕΙΑ»
3. Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ, *Bruno Snell*, εκδ. «Μ.Ι.Ε.Τ.»
4. ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, *Αγγελική Βόρνηγκ*, εκδ. «ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ – Αισθητική Αγωγή»
5. ΓΙΑΤΙ Η ΕΛΛΑΔΑ, *De romilly, Jacqueline*, εκδ. «ΤΟ ΑΣΤΥ»
6. Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (Από την Αρχαιότητα στην Αναγέννηση), εκδ. «Ο.Ε.Δ.Β.»
7. Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΛΑΟΙ, [Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - Θρησκεία, Τέχνες, Φιλοσοφία & Επιστήμες (480-335 π.Χ.)], *Δ. Ι. Λοΐζος*
<http://users.hol.gr/~dilos/anistor/cover.htm>